

Monika CIESIELSKA*

MOŻLIWOŚCI ROZWOJU TURYSTYKI W GMINIE KOCZAŁA

Zarys treści: Celem głównym artykułu jest określenie oraz ocena możliwości rozwoju turystyki w gminie Koczała. Analizę przeprowadzono z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego w oparciu o kwestionariusz ankiety oraz indywidualny wywiad pogłębiony IDI (*Individual In-depth Interview*). Do podsumowania wyników badań posłużyła analiza SWOT z zastosowaniem macierzy SWOT – TOWS. Z analiz wynika, że gmina Koczała posiada potencjał do rozwoju turystyki. Gmina ta wyróżnia się znacznymi walorami przyrodniczymi. Ze względu na lokalizację, dostęp do jezior, rzek, obszarów leśnych, szlaków pieszych, rowerowych oraz kajakowych cieszy się zainteresowaniem wśród turystów.

Słowa kluczowe: turystyka, atrakcyjność turystyczna, perspektywy rozwoju turystyki, gmina, zarządzanie rozwojem lokalnym.

Wprowadzenie

W przeciągu ostatnich lat można zauważyć wzrost społeczno-kulturowego i ekonomicznego znaczenia turystyki, która obecnie stanowi jeden z ważniejszych sektorów gospodarki na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, tym samym oddziałując na społeczeństwo, życie kulturalne oraz otoczenie przyrodnicze. Coraz częściej ruch turystyczny zauważalny jest na obszarach gminnych, gdzie występuje trend odnoszący się do wypoczynku z dala od zgiełku miast, w spokojnych miejscach otoczonych walorami przyrodniczymi. Wskutek rozwoju turystyki na terenach gminnych występują wielokierunkowe korzyści zarówno dla turystów, jak i społeczności lokalnej¹.

Pojęcie turystyki można rozpatrywać biorąc pod uwagę wiele powstałych definicji. Najbardziej popularną jest ta, udostępniona przez Światową Organizację Turystyki (WTO). Wskazuje na fakt, iż „turystyka obejmuje ogół

* Absolwentka studiów II stopnia na kierunku Zarządzanie, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska

¹ W. Kurek, *Turystyka*, PWN, Warszawa 2007, s. 8.

czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem”². Natomiast ruch turystyczny w porównaniu do turystyki jest węższym pojęciem, lecz równie istotnym. Polega na tymczasowym przemieszczaniu się ludzi w miejsca, które są atrakcyjne turystycznie³. W oparciu o definicję Międzynarodowej Akademii Turystyki w Monte Carlo ruch turystyczny to „podróże podejmowane dla przyjemności, wypoczynku lub leczenia, pieszo lub jakimkolwiek środkiem komunikacji; do ich zakresu nie należą więc podróże w celach zarobkowych ani w celach zmiany miejsca stałego zamieszkania”⁴. Według A. Panasiuka ruch turystyczny można podzielić m.in. ze względu na kierunek podróży (krajowy, przyjazdowy, wyjazdowy)⁵.

Ruch turystyczny krajowy zyskał na popularności w ostatnim sezonie. Obecnie ruch turystyczny jest dostrzegany nie tylko na obszarach o wzmożonej atrakcyjności turystycznej na przykład w górach lub nad morzem, ale coraz częściej przenosi się na tereny, które nie są aż tak popularne ze względu na spokój, ciszę oraz brak przyciągających atrakcji turystycznych. Zaobserwować można, że określenie ruchu turystycznego jest fundamentalnie związane z zaspakajaniem potrzeb noclegowych, żywieniowych, duchowych oraz rozrywkowych. W związku z tym na ruch turystyczny znacząco wpływa wytwarzanie dóbr i usług turystycznych, zwane podażą turystyczną oraz potrzeba korzystania z dóbr i usług turystycznych, inaczej popyt turystyczny⁶.

Taką właśnie lokalną jednostką o możliwościach dalszego rozwoju funkcji turystycznej jest gmina Koczała. Położona jest w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego, w powiecie człuchowskim, na linii graniczącej w części zachodniej z Pojezierzem Krajeńskim, w części wschodniej z Borami Tucholskimi, a od strony północnej z Pojezierzem Bytowskim oraz rzeką Brdą⁷. Gmina dysponuje licznymi walorami naturalnymi (lasy, jeziora, rzeki, obszary

² *Terminologia turystyczna. Zalecenia WTO, ONZ-WTO, UKFiT*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 1995, s. 5.

³ A. Kornak, *Ekonomika turystyki*, PWN, Warszawa 1979, s. 9.

⁴ A. Nowakowska, *Spoleczno-ekonomiczne uwarunkowania ruchu turystycznego w układach przestrzennych*, „Monografie”, AE, 1989, Nr 88, s. 20-21.

⁵ A. Panasiuk, *Ekonomika turystyki i rekreacji*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, s. 34.

⁶ P. Mihaylov Dimitrov, M. Zlatkova Stankova, I. Vasenska, D. Uzunova, *Increasing attractiveness and image recognition of Bulgaria as a tourism destination*, *Tourism & Management Studies*, 2017, nr 13(3), s. 39-47; B.F. Reitsamer, A. Brunner-Sperdin, N.E. Stokburger-Sauer, *Destination attractiveness and destination attachment: The mediating role of tourists' attitude*, *Tourism Management Perspectives*, 2016, nr 19, s. 93-101.

⁷ Z. Wróbel, *Bory Tucholskie, Turystykon*, Multimedia Art, Bydgoszcz 2017, s. 12.

prawnie chronione), a także antropogenicznymi (m.in. zabytkowe kościoły). Zatem pojawia się pytanie – czy na bazie lokalnych zasobów istnieją możliwości rozwoju turystyki? Stąd cel główny badań to określenie oraz ocena możliwości rozwoju turystyki w gminie Koczała. W kolejnej części artykułu odniesiono się do teoretycznych aspektów atrakcyjności turystycznej i jej wpływu na rozwój lokalny, następnie scharakteryzowano zakres badań i metody badawcze, opisano uzyskane wyniki i podsumowano całość.

Atrakcyjność turystyczna a rozwój lokalny – wybrane aspekty teoretyczne

W odniesieniu do możliwości rozwoju turystyki warto odnieść się do atrakcyjności turystycznej, która stanowi główny czynnik napędowy turystyki. Cechuje się obiektywnymi i subiektywnymi uwarunkowaniami wyjaśniającymi istotę atrakcyjności turystycznej. Do obiektywnych zalicza się warunki środowiska przyrodniczego, czyli występowanie walorów przyrodniczych i antropogenicznych, ochronę środowiska naturalnego oraz zagospodarowanie turystyczne. Natomiast subiektywne odnoszą się do czynników kulturowych, społecznych i psychologicznych odzwierciedlających osobiste preferencje, przekonania i upodobania, które mają świadczyć o tym, czy dany obszar jest atrakcyjny turystycznie⁸. Atrakcyjność turystyczna dzieli się według trzech kluczowych elementów, do których zaliczane są walory turystyczne, dostępność komunikacyjna oraz infrastruktura turystyczna. Ponadto w skład walorów turystycznych wchodzi walory wypoczynkowe, krajoznawcze i specjalistyczne. Infrastruktura turystyczna dotyczy komunikacji, bazy noclegowej, gastronomicznej i towarzyszącej. Wspomniane czynniki wpływają szczególnie na ustalanie poziomu cen oraz nastawienie mieszkańców terenów atrakcyjnych wobec turystów, nakłaniając przy tym do przyjazdu w interesujące miejsca⁹.

Pod pojęciem atrakcyjności turystycznej kryją się korzystne właściwości przyrodnicze bądź pozaprzyrodnicze obszarów, regionów, miejscowości lub konkretnych miejsc, które generują aktywność turystyczną, tym samym skłaniają turystów do przyjazdów właśnie na takie tereny. Zdaniem A. Rapacza i D.E. Jaremen atrakcyjność turystyczna to „suma walorów turystycznych, sposobu ich gospodarowania oraz dostępności komunikacyjnej obszaru, a także

⁸ J. Warszńska, *Atrakcyjność turystyczna środowiska naturalnego miejscowości województwa bielskiego*, *Studia nad Ekonomiką Regionu*, 1981, Nr 11, s. 150-184.

⁹ J. Björk, M. Albin, P. Grahn, H. Jacobsson, J. Ardö, J. Wadbro, P.O. Ostergren, *Recreational values of the natural environment in relation to neighbourhood satisfaction, physical activity, obesity and wellbeing*, „*Journal of Epidemiology and Community Health*” 2008, Nr 62/4, s. 10-14.

postawy mieszkańców wobec turystów”¹⁰. Ukazuje przy tym siłę miejsc, obiektów oraz zjawisk powodując, zainteresowanie przyjezdnych uwarunkowane stopniem nasycenia następującymi składnikami: różnorodnością walorów przyrodniczych, stanem zagospodarowania turystycznego, zapewnieniem dostępności komunikacyjnej, poziomem czystości środowiska przyrodniczego¹¹.

A. Balińska podkreśla iż, intensywność atrakcyjności turystycznej jest uzależniona nie tylko od założeń przyrodniczych i społeczno-kulturowych, a także od postrzegania danych obszarów na skutek uczestnictwa odwiedzających w ruchu turystycznym. W znacznym stopniu o atrakcyjności turystycznej decyduje krajobraz. Wzbudza on większe zainteresowanie turystów, kiedy jest bardziej zróżnicowany w porównaniu do ich stałego miejsca zamieszkania. Sytuacja wskazuje na fakt, iż wizerunek wybranego obszaru także przynależy do składników atrakcyjności turystycznej, tym samym określając wielkość, strukturę i dynamikę ruchu turystycznego¹².

Zatem rozwój funkcji turystycznej na poziomie lokalnym jest możliwy na terenach, które z punktu odniesienia turysty lub odwiedzającego są godne przyjazdu, a więc atrakcyjne turystycznie¹³. Turystyka wraz z atrakcyjnością turystyczną wpływa na rozwój lokalny, który jest sekwencją pozytywnych zmian, wzrostu i postępu lokalnego mającego na uwadze potrzeby, wartości i preferencje ludności, które zachodzą na terenie gmin i powiatów. Dotyczy wszelkich działań społeczności, władzy oraz przedsiębiorstw działających na terenie gminy lub powiatu polegających na wyznaczaniu i ulepszaniu elementów użytkowych, stwarzaniu dogodnych warunków do codziennego życia mieszkańców i zapewnieniu bezpieczeństwa pod względem społecznym i ekologicznym. Należy podkreślić, że rozwój lokalny to proces, zazwyczaj długotrwały. Stąd jego zróżnicowany charakter – zarówno co do przebiegu, jak i płaszczyzn, które obejmuje. Istotą rozwoju lokalnego jest poprawa poziomu życia i funkcjonowania mieszkańców terenów gminnych. Zazwyczaj cel ten

¹⁰ A. Rapacz, D.E. Jaremen, *Atrakcyjność turystyczna jako czynnik wyboru destynacji turystycznej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Ekonomiczne Problemy Usług, 2011, Nr 75, s. 136.

¹¹ M. Jedlińska, U. Szubert-Zarzeczny, *Gospodarka turystyczna*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 1994, s. 79.

¹² A. Balińska, *Potencjał turystyczny regionów*, Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa, Warszawa 2009, s. 33-42.

¹³ K. Pukowiec, W. Kurda, *Ocena atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej gmin powiatu lublinieckiego*, Zeszyty Naukowe Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie, 2013, Nr 11, s. 7-20.

rozpatrywany jest poprzez wymiar ekonomiczny, polityczny, społeczny i kulturowy¹⁴.

Analizując w dalszym ciągu rolę turystyki w rozwoju lokalnym warto wspomnieć o konkurencyjności rywalizujących ze sobą destynacji turystycznych. J. Sala stwierdza, że konkurencyjność w znaczeniu terytorialnym wyraża możliwość zwiększenia korzyści społeczno-gospodarczych za sprawą tworzenia i wypromowania oferty turystycznej, która swoją oryginalnością spowoduje zainteresowanie turystów. Konkurencyjność połączona wraz z atrakcyjnością w stosunku do innych gmin w pierwszej kolejności dotyczy eksponowania pozytywnego wizerunku za sprawą posiadanych walorów turystycznych, które same w sobie napędzają rozwój ruchu turystycznego. Turystyka uchodzi za szansę rozwoju atrakcyjnych obszarów. Z tego względu jednostki samorządu terytorialnego postrzegają jej znaczącą rolę w strategiach rozwoju gmin i traktują jako wsparcie w rozwoju gospodarczym. Nie ulega wątpliwości, że wpływ turystyki na rozwój lokalnej gospodarki jest większy, gdy wyższy jest poziom atrakcyjności gminy¹⁵.

Z atrakcyjnością turystyczną danego obszaru wiąże się jego potencjał turystyczny¹⁶, przez który należy rozumieć system zasobów materialnych i niematerialnych umożliwiających budowanie przewagi konkurencyjnej w turystyce. Zatem za potencjał turystyczny uznaje się wszystkie zasoby środowiska przyrodniczego, kulturowego, zagospodarowania turystycznego, dostępności komunikacyjnej, oraz elementy otoczenia sektora turystycznego, które stwarzają możliwość podjęcia działania służącego osiągnięciu zamierzonego celu w dziedzinie turystyki¹⁷. Jest to całość czynników decydujących o możliwościach rozwoju turystyki na danym obszarze¹⁸.

Zarządzanie jednostką terytorialną poprzez racjonalne wykorzystanie jej potencjału powinno wynikać z potrzeb adresatów danej oferty. Wybór

¹⁴ D. Janiszewska, L. Ossowska, *Potencjał biomasy rolniczej na cele energetyczne a rozwój lokalny województwa zachodniopomorskiego*, Politechnika Koszalińska, Koszalin 2017, s. 29.

¹⁵ J. Sala, *Konkurencyjność miast i regionów na globalnym rynku turystycznym*, PWE, Warszawa 2010, s. 608-625.

¹⁶ E. Synówka-Bejenka, *Potencjał turystyczny województw Polski*, Wiadomości Statystyczne, 2017, Nr 7 (674), s. 78-92.

¹⁷ M. Borkowska-Niszczota, *Ocena potencjału turystycznego obszarów przyrodniczo cennych województwa podlaskiego*, Economics and Management, 2014, Nr 1, s. 311-332; J. Kaczmarek, A. Stasiak, B. Włodarczyk, *Produkt turystyczny*, PWE, Warszawa 2005, s. 51.

¹⁸ A. Zajadacz, J. Śniadek, *Ocena potencjału turystycznego*, (w:) Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki, Z. Młynarczyk, A. Zajadacz red., Tom III, UAM W Poznaniu, Poznań 2009, s. 35.

potencjalnego turysty uwarunkowany jest zarówno czynnikami racjonalnymi, jak i emocjonalnymi, subiektywnymi. To komplikuje proces konkurencyjności w zakresie funkcji turystycznej, ale również powoduje, że szanse na rozwój mają miejsca unikatowe, nieoczywiste¹⁹.

Zakres badań i metody badawcze

Identyfikacji możliwości rozwoju turystyki w gminie Koczała dokonano w oparciu o proces badawczy składający się z trzech etapów. W pierwszym przeprowadzono badania ankietowe z użyciem kwestionariusza na grupie mieszkańców i turystów. Następnie przeprowadzono wywiad pogłębiony z przedstawicielem władz lokalnych gminy. Obydwie metody zostały uzupełnione o analizę SWOT z macierzą SWOT – TOWS.

Badanie ankietowe jest jedną z najpopularniejszych metod gromadzenia informacji i opinii publicznych za pośrednictwem kwestionariusza²⁰. Powszechność stosowania badań ankietowych spowodowana jest łatwością ich przeprowadzenia, brakiem ponoszonych nakładów finansowych na ich realizację oraz uzyskaniem pożądanej ilości informacji w krótkim odstępie czasowym²¹. Badania ankietowe przeprowadzono w sezonie letnim 2021 roku (lipiec-sierpień). W badaniu udział wzięło 100 osób (tabela 1). Respondenci zostali pogrupowani według następujących kategorii wiekowych: 18-25 lat, 26-35 lat, 36-50 lat, 51 lat i więcej. Dominowały osoby młode. Badanie dotyczyło zarówno mieszkańców wsi i miast, przy czym 67 osób zamieszkiwało wieś, a 33 miasto. W badaniu udział wzięło 65 osób zamieszkujących gminę Koczała i 35 osób określonych jako turyści odwiedzający gminę Koczała. Pytania dotyczyły czynników atrakcyjności turystycznej gminy Koczała. W ich skład wchodziła ocena walorów turystycznych, dostępności komunikacyjnej oraz infrastruktury turystycznej mającej wpływ na dalszy rozwój turystyki w gminie. Respondenci określali czy według ich odczuć gmina Koczała jest miejscem atrakcyjnym turystycznie. Wskazywali najważniejsze zadania rozwoju gminy oraz to co należałoby udoskonalić.

Kolejną zastosowaną metodą badawczą był wywiad pogłębiony IDI. Jest to jakościowa technika badawczą stosowaną w formie indywidualnej rozmowy

¹⁹ W. Kuźniar, *Potencjał turystyczny jako element konkurencyjności wiejskiego obszaru recepcji na przykładzie Podkarpacia*, Studia Ekonomiczne i Regionalne, 2013, Nr 3, s. 97-110.

²⁰ E. Krok, *Budowa kwestionariusza ankietowego a wyniki badań*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Studia Informatica, 2015, Nr 37, s. 56.

²¹ Z. Szyjewski, *Metody badania zachowań społecznych*, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Studia i Prace WNEIZ US, 2018, Nr 54/2, s. 150.

prowadzącego badanie z respondentem. Podczas trwania wywiadu istotna jest swoboda wypowiedzi, która umożliwi uczestnikowi badania wyrażenie swoich odczuć, przemyśleń i przekonań. Wywiad pogłębiony zazwyczaj jest prowadzony według określonego wcześniej bloku tematycznego. Pytania mają charakter otwarty i zadawane są w dowolnej kolejności, o której decyduje prowadzący. Czas trwania badania jest uzależniony od liczby przygotowanych pytań i uzyskiwanych odpowiedzi. Celem wywiadu jest zebranie i poszerzenie informacji na wybrany temat, które pozwolą na wnikliwą analizę badanego problemu²². W kwietniu 2022 roku przeprowadzono wywiad pogłębiony z sołtysem sołectwa Koczała. Scenariusz wywiadu obejmował pytania związane z przyszłym rozwojem sektora turystycznego w gminie, działaniami promocyjnymi, korzyściami oraz zagrożeniami, jakie może przynieść rozkwit turystyki, a także funduszami finansowymi pozyskiwanymi do zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy Koczała.

Do podsumowania wyników badań posłużyła analiza SWOT, za pomocą której wyłoniono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwoju turystyki w gminie Koczała²³. Ocena podmiotu polega na wyłonieniu mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Mocne strony określają pozytywne czynniki i walory wyróżniające się na tle otoczenia, które stale należy wzmacniać. Natomiast słabe strony dotyczą negatywnych aspektów ograniczających, utrudniających bądź uniemożliwiających sprawność w dalszym działaniu. Słabe strony powinno się niwelować. Szanse pomagają w wykorzystaniu mocnych stron. Najczęściej pojawiają się wskutek powstałych zjawisk i trendów, które korzystnie wpływają na otoczenie. Przeciwnieństwem są zagrożenia stanowiące bariery w funkcjonowaniu, na które badany podmiot nie ma wpływu²⁴. Badanie ilościowe w analizie dodatkowo oparte jest o macierz SWOT – TOWS. Do jej zastosowania wybiera się składniki w czterech kategoriach decydujące o sile wpływu i znaczeniu na badaną jednostkę²⁵. Wybrany czynnikom przypisuje się wagę, która w każdej kategorii wynosi od 0 do 2. Znaczenie wag określa się kolejno: 0 – brak powiązań, 1 – średnia

²² R. Miński, *Wywiad pogłębiony jako technika badawcza. Możliwość wykorzystania IDI w badaniach ewaluacyjnych*, „Przegląd Socjologii Jakościowej”, 2017, XIII (3), s. 33-34.

²³ W. Zaczyński, *Praca badawcza nauczyciela*, WSiP, Warszawa 2003, s. 146.

²⁴ 8 J. Piasta, *Marketing w hotelarstwie. Podręcznik praktyczny*, Jacek Piasta – Doradztwo, Warszawa 2007, s. 55.

²⁵ M. Asejczyk-Woroniecka, *Zastosowanie analizy SWOT w doskonaleniu zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego*, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 2016, Nr 6, s. 311.

zależność, a 2 – zdecydowana zależność²⁶. Do podsumowania wyników służy tabela zawierająca rangę i liczbę ważoną czynników. Wytypowanie najwyższej wartości określa odpowiednią strategię dla badanego podmiotu. Wyodrębnia się cztery strategie²⁷:

- agresywna maxi – maxi: przewaga mocnych stron i szans, określa pozytywną sytuację badanego podmiotu, mimo to musi być stale kontrolowana, by móc dążyć do dalszego rozwoju;
- konkurencyjna mini – maxi: przewaga słabych stron i szans, które powinno się wykorzystywać do zminimalizowania negatywnych czynników oddziałujących na badany podmiot;
- konserwatywna maxi – mini: przewaga mocnych stron i zagrożeń powinna skłonić do wykorzystania posiadanych atutów w celu zminimalizowania występujących zagrożeń;
- defensywna mini – mini: przewaga słabych stron i zagrożeń powoduje niekorzystną sytuację oraz wymaga natychmiastowych zmian na lepsze.

Dzięki wykorzystaniu analizy SWOT oraz macierzy SWOT – TOWS można określić przewagę pozytywnych lub negatywnych bodźców oddziałujących na badany podmiot²⁸.

Wyniki badań

Podstawowym założeniem badań było wykazanie czynników wpływających na możliwości rozwoju turystyki w gminie Koczała. Badania ankietowe rozpoczęto pytaniem o to, czy gmina Koczała jest atrakcyjna turystycznie. Prawie połowa, bo 48 osób odpowiedziało, że gmina Koczała jest raczej miejscem atrakcyjnym turystycznie. Podobnie stwierdziły 22 osoby, które zdecydowanie określają atrakcyjność turystyczną gminy. 14 osób zaznaczyło, że gmina Koczała raczej nie należy do miejsca atrakcyjnego turystycznie. Według 6 osób gmina Koczała zdecydowanie nie jest miejscem atrakcyjnym. Poza tym 10 osób nie miało zdania w tej sprawie (rysunek 1). Średnia ze wszystkich uzyskanych odpowiedzi wynosi 3,66, tym samym określa, że gmina Koczała w opinii respondentów jest dość atrakcyjnym miejscem pod względem turystycznym. Powyższe odpowiedzi mogą wiązać się

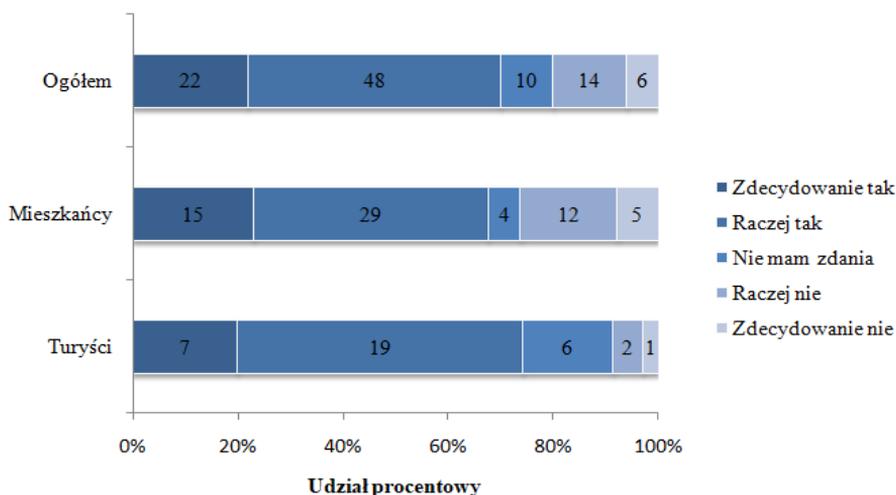
²⁶ M. Helms, J. Nixon, *Exploring SWOT analysis – where are we now? A review of academic research from the last decade*, Journal of Strategy and Management, 2010, Nr 3, s. 215.

²⁷ K. Kowalik, *Analiza SWOT – TOWS jako narzędzie wyboru strategii funkcjonowania – case study*, Archiwum Wiedzy Inżynierskiej, 2020, Nr 1, s. 3.

²⁸ B. Meyer, D. Milewski, *Strategie rozwoju turystyki w regionie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s. 120.

ze znajomością obszaru, walorów przyrodniczych i atrakcji występujących na badanym terenie. Należy podkreślić, że odpowiedzi mieszkańców i turystów różnią się niewiele. Turyści są bardziej pozytywnie nastawieni do atrakcyjności badanej gminy, co wynika z faktu, że przyjechali w to miejsce z własnej woli, na wypoczynek, zatem przyciągnęły ich miejscowe walory. Mieszkańcy również wyrazili pozytywną opinię na temat atrakcyjności turystycznej swojej gminy. To znaczy, że obie badane grupy dostrzegają pewne możliwości obszaru w zakresie rozwoju funkcji turystycznej.

Rysunek 1. Struktura odpowiedzi respondentów na pytanie „Czy Pana/Pani zdaniem gmina Koczała jest atrakcyjna turystycznie?”

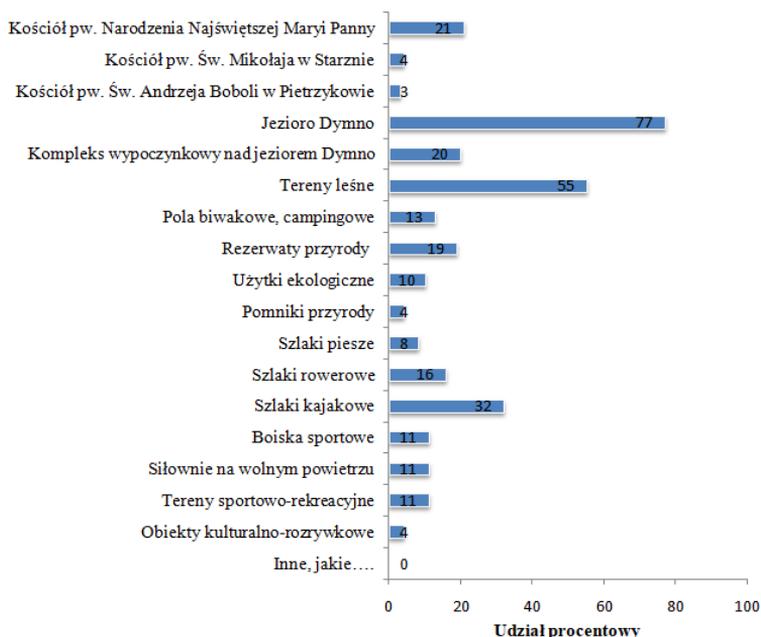

Źródło: Wyniki badania ankietowego, n = 100.

W kolejnym pytaniu respondenci mieli możliwość wskazania maksymalnie 5 odpowiedzi dotyczących atrakcji gminy Koczała, które podobają się im najbardziej (rysunek 2). W gminie Koczała największą atrakcją przyciągającą uwagę respondentów jest Jezioro Dymno. Takiej odpowiedzi udzieliło 77 osób. 55 ankietowanym podobają się również tereny leśne, które licznie otaczają gminę. Respondenci wyróżniają jako atrakcje także szlaki kajakowe (32 osoby), Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny (21 osób), kompleks wypoczynkowy nad jeziorem Dymno (20 osób), rezerwat przyrody (19 osób) oraz szlaki rowerowe (16 osób) znajdujące się na terenie gminy. Znacznie mniejszym zainteresowaniem cieszą się pola namiotowe i campingowe (13 osób), boiska sportowe (11 osób), siłownie na wolnym powietrzu (11 osób), tereny sportowo-rekreacyjne (11 osób), użytki ekologiczne (10 osób), szlaki piesze (8 osób), Kościół pw. Św. Mikołaja w Starznie (4 osoby), pomniki przyrody

(4 osoby), obiekty kulturalno-rozrywkowe (4 osoby). Tylko 3 osoby odpowiedziały, że atrakcją jest Kościół pw. Św. Andrzeja Boboli w Pietrzykowie. Ankieterzy mieli możliwość uzupełnienia odpowiedzi o inne nie wymienione wyżej atrakcje, jednak żadna osoba biorąca udział w badaniu nie dodała nic od siebie. Z odpowiedzi respondentów wynika, że Jezioro Dymno jest wizytówką gminy Koczała. Cieszy się największym zainteresowaniem wśród turystów i mieszkańców. Słabiej ocenione elementy mogą sygnalizować, że należałoby je rozbudować, poprawić oraz wypromować, aby w większym stopniu być obiektem zainteresowania.

Rysunek 2. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Co najbardziej podoba się Panu/Pani w gminie Koczała?”

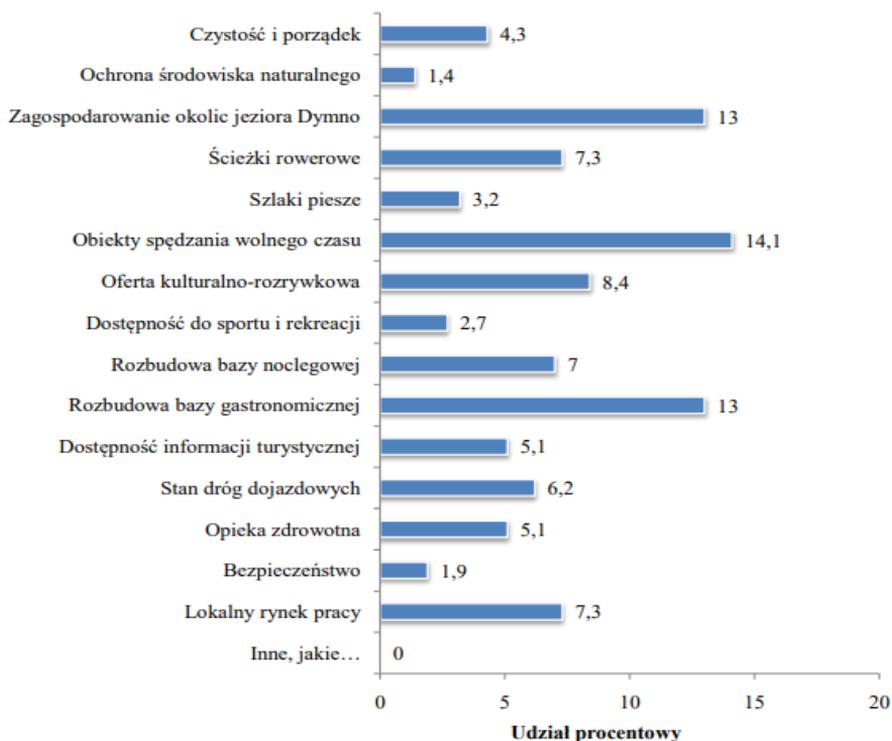

Źródło: Wyniki badania ankietowego, n = 100.

Każdy ankieterzy miał możliwość zaznaczenia maksymalnie 5 odpowiedzi odnoszących się do zmian lub poprawy wizerunku i infrastruktury gminy Koczała (rysunek 3). Najwięcej, bo 14,1 respondentów wskazało, że w gminie powinno się rozbudować obiekty spędzania wolnego czasu, 13 osób stwierdziło, że poprawy lub zmiany wymaga również zagospodarowanie okolic jeziora Dymno, a także rozbudowa bazy gastronomicznej. Z odpowiedzi wynika, że są to pierwszorzędne elementy infrastruktury, na które należałoby zwrócić szczególną uwagę. Według respondentów w mniejszym stopniu, poprawy wymaga

także oferta kulturalno-rozrywkowa. Pozostałe odpowiedzi nie przekroczyły 8% i dotyczyły ścieżek rowerowych, lokalnego rynku pracy, rozbudowy bazy noclegowej, stanu dróg dojazdowych, dostępności informacji turystycznej, opieki zdrowotnej, czystości i porządku na terenie gminy, szlaków pieszych, dostępności do sportu i rekreacji, bezpieczeństwa, a także ochrony środowiska naturalnego. Opinia respondentów w tym zakresie jest zróżnicowana, ale rozpoznana.

Rysunek 3. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Co według Pana/Pani należy w gminie poprawić lub zmienić?”

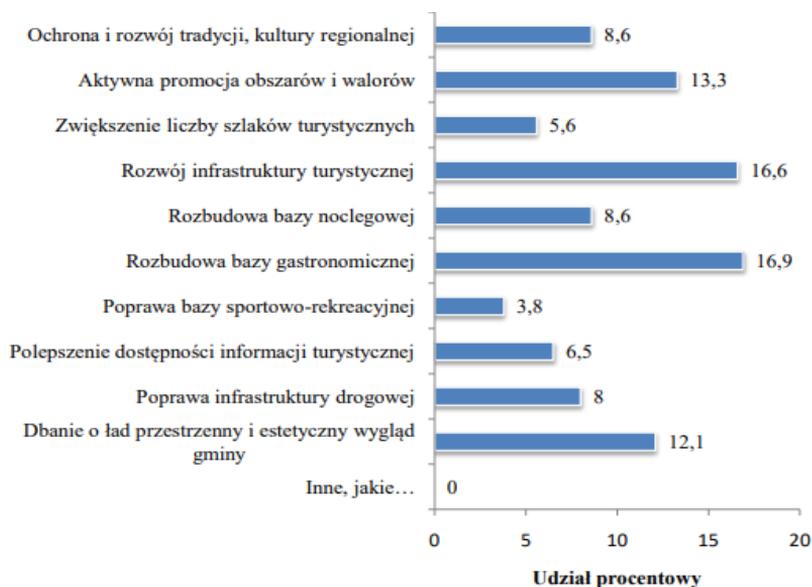

Źródło: Wyniki badania ankietowego, n = 100.

Następne pytanie miało na celu wytypowanie przez respondentów najważniejszych kierunków i zadań rozwoju gminy (rysunek 4). Pytanie pozwalało na wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi z możliwością dodania własnych odpowiedzi. Jednak ankietowani nie zaproponowali innych kierunków, zadań rozwoju gminy. Pozyskane wyniki ukazały, że wszystkie wymienione zadania odnoszące się do rozwoju gminy powinny być traktowane priorytetowo. Ankietowani najczęściej zaznaczali, że gmina powinna skupić się na rozbudowie bazy gastronomicznej oraz rozwoju infrastruktury turystycznej. W poprzednim pyta-

niu (rysunek 3) te dwa czynniki zostały określone jako nieatrakcyjne. Bez wątplenia poprawa powyższych elementów wiązałaby się z większą atrakcyjnością turystyczną gminy. Głównym problemem, który powinien zostać rozwiązany jest słabo rozwinięta baza gastronomiczna. Następnym często typowanym kierunkiem przyczyniającym się do rozwoju gminy jest aktywna promocja obszarów i walorów. Dla 12,1% mieszkańców i turystów istotna jest również dbałość o ład przestrzenny i estetyczny wygląd gminy. Przedstawiona analiza wskazuje na to, iż gmina Koczała jako jednostka samorządu lokalnego powinna spełniać oczekiwania mieszkańców i turystów względem udoskonalenia bazy gastronomicznej oraz bezpiecznej infrastruktury turystycznej. Kierunki i zadania rozwoju gminy, które ukształtowały się poniżej 10% dotyczą: ochrony i rozwoju tradycji, kultury regionalnej, rozbudowy bazy noclegowej, poprawy infrastruktury drogowej, polepszenia dostępności informacji turystycznej, zwiększenia liczby szlaków turystycznych oraz poprawy bazy sportowo-rekreacyjnej. Dla respondentów wymienione czynniki nie wymagają natychmiastowej poprawy.

Rysunek 4. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Jakie powinny być najważniejsze kierunki/zadania rozwoju gminy?”

Źródło: Wyniki badania ankietowego, n = 100.

Badania ankietowe uzupełniono wywiadem pogłębionym z sołtysem sołectwa Koczała. W pierwszym pytaniu, odnosząc się do czynników decydujących o atrakcyjności gminy Koczała, sołtys zdecydowanie podkreślił, że jest to

położenie gminy, w otoczeniu pięknych lasów i jezior. Zaakcentował również, że połączenie nowoczesnej infrastruktury w przyszłości umożliwi powstanie unikalnego miejsca dla turystów. Wymieniając trzy mocne strony (atuty) gminy, które w znacznym stopniu wpływają na rozwój sektora turystycznego, bez zawahania wymienił lokalizację, jeziora oraz czyste powietrze.

Sołtys zapytany o to czy atrakcje znajdujące się na terenie gminy są wystarczające by przyciągnąć turystów odpowiedział, że stanowczo brakuje miejsc do spędzania wolnego czasu dla młodych osób oraz lokali gastronomicznych, w których byłyby podawane regionalne, a nawet lokalne potrawy. Pokreślił, że atrakcje gminy Koczała nie są wystarczające do przyciągnięcia turystów. Ponadto wskazał, że problem występuje także w możliwości zagospodarowania okolic Jeziora Dymno, ponieważ jest to obszar Natura 2000 należący do programu ochrony przyrody, co utrudnia działalność.

Kolejne pytanie miało na celu wyłonienie najważniejszych kierunków rozwoju gminy. Uzyskana odpowiedź obejmowała rozwój turystyki oraz rozbudowę nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury. Sołtys podkreślił, że głównym celem rozwoju turystyki w gminie powinna być współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami branży turystycznej, by wspólnie promować tutejsze tereny i przyciągać turystów. Dodatkowe działanie, które zostało wskazane dotyczyło przeznaczenia większych środków finansowych na inwestycje w infrastrukturę turystyczną.

Według obserwacji sołtysa sołectwa czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój turystyczny gminy to małe zaangażowanie jednostki zarządzającej w lokalną turystykę, brak inwestycji oraz brak stwarzania możliwości do dalszego rozwoju przedsiębiorczości. Zdaniem sołtysa w gminie poprawy lub zmiany wymagają relacje społeczne z mieszkańcami. Według niego samorząd lokalny powinien słuchać i realizować potrzeby społeczności oraz oferować możliwość rozwoju i inwestycji pod każdym względem, nie tylko turystycznym.

W pytaniu o działania podtrzymujące zainteresowanie gminą, sołtys wyodrębnił regularnie prowadzone profile na portalach społecznościowych promujące i informujące o organizowanych wydarzeniach i imprezach, a także stronę internetową gminy. Na określenie stanowiska samorządu lokalnego wobec rozwoju turystyki w gminie podkreślił, że w jego opinii samorząd lokalny nie skupia się w pierwszej kolejności na rozwoju turystyki, przez co nie wykorzystuje zadowalająco potencjału turystycznego jaki tkwi w gminie Koczała. Jednakże przyszłość gminy jest związana z rozwojem turystyki.

Następne pytanie dotyczyło korzyści i zagrożeń jakie pojawiają się w skutek rozwoju turystyki w gminie. Według sołtysa do korzyści z pewnością należy rozwój firm i zwiększenie atrakcyjności turystycznej. Natomiast jego

zdaniem zagrożeniem może być nagły, liczny napływ turystów negatywnie oddziałujący na ochronę środowiska przyrodniczego. Uzupełniając dodał że gmina, potrzebuje bezpiecznej i nowoczesnej infrastruktury turystycznej, by móc poradzić sobie z potencjalnymi zagrożeniami.

Na pytanie o planowane w przyszłości inwestycje związane z turystyką oraz organizacje wydarzeń promujących gminę sołtys odpowiedział, że najwięcej wydarzeń kulturalno-rozrywkowych odbędzie się w okresie letnim. W planach na przyszłość uwzględnił dążenie do zagospodarowania okolic Jeziora Dymno oraz stworzenie odpowiednich warunków do rozbudowy bazy gastronomicznej. Odnosząc się do funduszy przeznaczanych na dalszy rozwój turystyki podkreślił, że gmina stara się pozyskać jak najwięcej środków finansowych na polepszenie infrastruktury turystycznej oraz ochronę walorów przyrodniczych, jednak skomplikowana biurokracja oraz dynamiczne zmiany w przepisach powodują dłuższy czas oczekiwania na wszelkie dofinansowania.

Sołtys według swojej opinii w odpowiedzi na pytanie o przygotowanie gminy na przyszłe niespodziewane zdarzenia, w tym zagrożenia uznał, że gmina nie czuje się w pełni przygotowana na takie sytuacje. Zaznaczył, że samorząd lokalny wraz z jednostkami pomocniczymi powinien systematycznie ulepszać wdrażane pomysły oraz rozwiązania. Dodatkowo stwierdził, że brakuje młodych pracowników administracyjnych, którzy wnosiliby w życie gminy innowacyjne przedsięwzięcia.

Ostatnie pytanie obejmowało indywidualny komentarz ze strony sołtysa. Podkreślił on, że udzielone odpowiedzi wynikają z obserwacji i wiedzy sołtysa sołectwa Koczała. Zwrócił uwagę, że w celu uzyskania bardziej konkretnych odpowiedzi, większość powyższych pytań należałoby zadać wóldarzowi gminy. Jednak z powodu przykłej sytuacji związanej ze śmiercią wójta gminy Koczała przeprowadzenie wywiadu z wóldarzem gminy było niemożliwe.

W celu sprawdzenia możliwości rozwoju turystyki w gminie Koczała, wykonano analizę SWOT, która umożliwiła rozpoznanie relacji sił i słabości gminy Koczała oddziałujące w większym lub mniejszym stopniu na rozwój turystyki (tabela 1). Analiza SWOT została podzielona na mocne i słabe strony występujące w gminie Koczała – czynniki wewnętrzne oraz szanse i zagrożenia dotyczące międzynarodowej i krajowej sytuacji – czynniki zewnętrzne. W mocnych i słabych stronach jako punkty odniesienia do lokalnej turystyki przyjęto następujące kategorie: atrakcje turystyczne, infrastrukturę turystyczną, dostępność komunikacyjną wewnętrzną, lokalną społeczność. Natomiast szanse i zagrożenia zostały podzielone na ogólne trendy w turystyce, sytuację w kraju i na świecie, konkurencję/kooperację z innymi gminami oraz dostępność komunikacyjną zewnętrzną. Rezultat badań został przedstawiony jako macierz SWOT – TOWS (tabela 2).

Tabela 1. Mocne i słabe strony możliwości rozwoju turystyki w gminie Koczała

Mocne strony	Słabe strony
Atrakcje turystyczne	
1. Liczne występowanie jezior, rzek, lasów 2. Cicha i spokojna okolica 3. Dbałość o ochronę środowiska przyrodniczego 4. Bogata oferta kulturalno-rozrywkowa 5. Istniejące atrakcje antropogeniczne (zabytki)	1. Słabo wykorzystany potencjał walorów turystycznych 2. Brak sztandarowej imprezy identyfikującej gminę 3. Niewystarczające wsparcie finansowe inicjatyw kulturalno-rozrywkowych, sportowych i turystycznych
Infrastruktura turystyczna	
6. Szlaki turystyki pieszej, rowerowej, kajakowej 7. Kompleks wypoczynkowy nad Jeziorem Dymno	4. Brak całorocznego punktu informacji turystycznej 5. Niewystarczająca baza noclegowa i gastronomiczna 6. Niewystarczająca baza lokalowa instytucji kulturalno-rozrywkowych
Dostępność komunikacyjna wewnętrzna	
	7. Stan techniczny gminnych dróg 8. Utrudnienia w połączeniach komunikacyjnych (PKS, bus) 9. Duże natężenie ruchu samochodów ciężarowych
Lokalna społeczność	
8. Budowanie tożsamości lokalnej poprzez kultywowanie tradycji i obyczajów 9. Wysoki poziom bezpieczeństwa 10. Funkcjonowanie stowarzyszeń w gminie	10. Brak wsparcia przedsiębiorców w zakresie turystyki i gastronomii 11. Brak możliwości zmian i inwestycji na obszarach chronionych
Szanse	Zagrożenia
Ogólne trendy w turystyce	
1. Popyt na aktywną turystykę 2. Zapotrzebowanie na regionalne i lokalne produkty kulinarne 3. Wykorzystanie innowacyjnych form promocji gminy (strony internetowe, portale społecznościowe)	1. Przekroczenie chłonności i pojemności turystycznej
Sytuacja w kraju i na świecie	
4. Środki finansowe pozyskiwane z dotacji Unii Europejskiej	2. Skomplikowane procedury pozyskiwania środków finansowych na rozwój gminy 3. Zmiany klimatyczne 4. Globalne sytuacje kryzysowe (pandemia COVID-19, konflikty zbrojne)
Konkurencja/kooperacja z innymi gminami	
5. Dobra współpraca z gminami powiatu człuchowskiego i organizacjami pozarządowymi	5. Konkurencyjność innych gmin
Dostępność komunikacyjna zewnętrzna	
	6. Brak linii kolejowej

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2. Analiza SWOT – TOWS

Wyszczególnienie		Szanse					Zagrożenia					
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6
Mocne strony	1	2	0	2	0	0	1	0	2	0	1	0
	2	2	0	2	0	0	1	0	2	0	1	0
	3	1	1	2	2	1	1	2	2	1	0	0
	4	2	1	2	2	2	1	2	0	2	2	0
	5	2	0	2	2	2	1	2	1	0	1	0
	6	2	1	2	2	2	1	2	2	0	1	0
	7	2	0	2	2	2	1	1	2	0	1	0
	8	1	2	2	2	2	0	2	0	2	1	0
	9	2	0	0	2	1	1	2	2	2	0	0
	10	1	2	2	2	2	0	2	0	2	1	0
Słabe strony	1	2	0	2	1	2	1	2	2	2	1	1
	2	1	2	2	1	1	0	2	0	2	1	0
	3	1	2	1	2	0	0	2	0	0	1	0
	4	2	1	2	1	0	0	2	0	0	0	0
	5	2	2	2	1	0	1	2	1	2	1	0
	6	2	2	2	1	1	1	2	0	1	1	0
	7	1	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0
	8	1	0	0	2	0	1	2	0	1	0	2
	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	10	2	2	1	2	0	1	1	0	2	0	0
	11	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

0 – brak relacji, 1 – relacja jednostronna (czynnik wewnętrzny wpływa na zewnętrzny lub zewnętrzny na wewnętrzny), 2 – relacja dwustronna (czynnik wewnętrzny wpływa na zewnętrzny oraz zewnętrzny na wewnętrzny).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy SWOT.

Ze znaczną przewagą punktów wyróżnia się relacja mocnych stron z szansami, które wspólnie osiągnęły 72 punkty. W gminie Koczała w zakresie turystyki powinna być realizowana strategia agresywna maxi – maxi. Sytuacja określa łączenie mocnych stron gminy z dynamicznie zmieniającymi się warunkami otoczenia. Gmina Koczała powinna wykorzystywać swoje mocne strony w celu maksymalizacji szans występujących w jej otoczeniu zewnętrznym. Dalszy rozwój turystyki na badanym obszarze zależy od czynników wewnętrznych oraz wykorzystania perspektyw rozwoju turystyki.

Do powyższego wyniku analizy SWOT przyczyniło się wiele wyłonionych czynników. Wśród mocnych stron związanych z szansami gminy Koczała suma punktów kształtująca się na poziomie 9 punktów wyróżniła ofertę kulturalno-rozrywkową, szlaki turystyki pieszej, rowerowej, kajakowej, budowanie tożsamości lokalnej poprzez kultywowanie tradycji i obyczajów oraz funkcjonowanie stowarzyszeń w gminie. Na podstawie analizy wytypowane elementy mają największy wpływ na obecny stan i dalsze perspektywy rozwoju

koczalskiej turystyki. W znacznym stopniu wymienione czynniki wzajemnie na siebie oddziałują: funkcjonowanie stowarzyszeń w gminie buduje tożsamość lokalną i umożliwia kultywowanie tradycji i obyczajów. Natomiast oferta kulturalno-rozrywkowa może łączyć się z wystąpieniem szlaków turystyki pieszej, rowerowej i kajakowej.

W słabych stronach w relacji z szansami uwagę zwraca niewystarczająca baza lokalowa instytucji kulturalno-rozrywkowych (8 punktów). Mimo bogatej oferty kulturalno-rozrywkowej problemem jest niewystarczająca liczba obiektów i ich stan techniczny. Wśród słabych stron na poziomie 7 punktów dominuje również słabo wykorzystany potencjał walorów turystycznych, brak sztandarowej imprezy identyfikującej gminę oraz brak wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców w zakresie turystyki i gastronomii. Zaniedbanie tych czynników prowadzi do mniejszej atrakcyjności turystycznej gminy. Władze samorządowe wraz z organizacjami oraz przedsiębiorcami związanymi z turystyką na terenie gminy mają znaczący wpływ na poprawę tych elementów.

W mocnych stronach związanych z zagrożeniami wystąpiła bogata oferta kulturalno-rozrywkowa (7 punktów), na którą w obecnych czasach wpływają nieprzewidziane globalne sytuacje kryzysowe oraz wysoki poziom bezpieczeństwa (7 punktów). Na skutek wystąpienia wymienionych zagrożeń poziom bezpieczeństwa może zostać znacząco obniżony tym samym stwarzając niekorzystne warunki do rozwoju turystyki.

W przypadku relacji słabych stron z zagrożeniami określono jeden czynnik stanowiący słabość gminy. Jest nim słabo wykorzystany potencjał walorów turystycznych uzależniony od zagrożenia wywołanego przekroczeniem chłonności turystycznej. Biorąc pod uwagę przyszłość gminy i rozwoju turystyki, atrybut w głównym stopniu może być przeszkodą do sukcesywnej realizacji zamierzonych celów. Wystąpienie niekorzystnych zjawisk, zwłaszcza tych na które samorząd lokalny i społeczeństwo nie mają wpływu doprowadza do zanikania potencjału turystycznego, tym samym atrakcyjności turystycznej.

Podsumowanie

We współczesnym świecie występuje coraz większy popyt na turystykę w spokojnych, niezatłoczonych miejscach, którymi są gminy otoczone walorami przyrodniczymi i bezpieczną infrastrukturą turystyczną. Turystyka w znacznym stopniu korzystnie oddziałuje na obszary gminne pozwalając na ich dalszy rozwój, nie tylko w aspekcie turystycznym. Rozwój turystyki może okazać się szansą na wypromowanie gminnych terenów i podniesienie jakości życia lokalnego społeczeństwa.

Gmina Koczała jest miejscem atrakcyjnym turystycznie, a o jej największej atrakcyjności decydują walory przyrodnicze, kąpieliska, cisza i spokój, tereny leśne oraz możliwość aktywnego wypoczynku. Na tle wielu koczałskich atrakcji turystycznych najbardziej wyróżniają się walory przyrodnicze, szczególnie Jezioro Dymno, tereny leśne otaczające gminę, a także szlaki kajakowe. Występujące atrakcje, w których skład wchodzi walory turystyczne, infrastruktura turystyczna oraz dostępność komunikacyjna powinny przyciągać turystów. Najważniejszymi kierunkami i zadaniami rozwoju gminy wymagającymi poprawy lub zmiany są obiekty spędzania wolnego czasu, zagospodarowanie okolic jeziora Dymno oraz rozbudowa bazy gastronomicznej. Przyszłe ukierunkowanie na ofertę kulturalno-rozrywkową, występowanie szlaków turystyki pieszej, rowerowej, kajakowej, budowanie tożsamości lokalnej poprzez kultywowanie tradycji i obyczajów oraz funkcjonowanie stowarzyszeń będzie sprzyjać wykorzystaniu szans oraz minimalizacji zagrożeń w sferze turystyki. Perspektywą dla samorządu lokalnego jest niwelowanie słabych stron, zwłaszcza w zakresie rozbudowy bazy lokalowej instytucji kulturalno-rozrywkowych na rzecz rozwoju infrastruktury turystycznej, która ogranicza wykorzystanie istniejących szans. Prowadzenie działań dotyczących maksymalnego wykorzystania potencjału walorów turystycznych powinno sprzyjać zmniejszeniu ryzyka osłabiania szans i potęgowania zagrożeń.

Podsumowując gmina Koczała dysponując walorami turystycznymi, obecnym stanem infrastruktury turystycznej oraz dostępnością komunikacyjną posiada potencjał i perspektywy do dalszego rozwoju turystyki. Spożytkowanie istniejącego potencjału pozostaje w kwestii samorządu lokalnego, a także przedsiębiorców branży turystycznej, przy wykorzystaniu możliwości związanych z obecnymi uwarunkowaniami zewnętrznymi.

Bibliografia

1. Asejczyk-Woroniecka M., *Zastosowanie analizy SWOT w doskonaleniu zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego*, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia, 2016, Nr 6.
2. Balińska A., *Potencjał turystyczny regionów*, Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa, Warszawa 2009.
3. Björk J., Albin M., Grahn P., Jacobsson H., Ardö J., Wadbro J., Ostergren P.O., *Recreational values of the natural environment in relation to neighbourhood satisfaction, physical activity, obesity and wellbeing*, „Journal of Epidemiology and Community Health” 2008, Nr 62/4.

4. Borkowska-Niszczota M., *Ocena potencjału turystycznego obszarów przyrodniczo cennych województwa podlaskiego*, Economics and Management, 2014, Nr 1.
5. Helms M., Nixon J., *Exploring SWOT analysis – where are we now? A review of academic research from the last decade*, Journal of Strategy and Management, 2010, Nr 3.
6. Janiszewska D., Ossowska L., *Potencjał biomasy rolniczej na cele energetyczne a rozwój lokalny województwa zachodniopomorskiego*, Politechnika Koszalińska, Koszalin 2017.
7. Jedlińska M., Szubert-Zarzeczný U., *Gospodarka turystyczna*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 1994.
8. Kaczmarek J., Stasiak A., Włodarczyk B., *Produkt turystyczny*, PWE, Warszawa 2005.
9. Kornak A., *Ekonomika turystyki*, PWN, Warszawa 1979.
10. Kowalik K., *Analiza SWOT – TOWS jako narzędzie wyboru strategii funkcjonowania – case study*, Archiwum Wiedzy Inżynierskiej, 2020, Nr 1.
11. Krok E., *Budowa kwestionariusza ankietowego a wyniki badań*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Studia Informatica, 2015, Nr 37.
12. Kurek W., *Turystyka*, PWN, Warszawa 2007.
13. Kuźniar W., *Potencjał turystyczny jako element konkurencyjności wiejskiego obszaru recepcji na przykładzie Podkarpacia*, Studia Ekonomiczne i Regionalne, 2013, Nr 3.
14. Meyer B., Milewski D., *Strategie rozwoju turystyki w regionie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.
15. Mihaylov Dimitrov P., Zlatkova Stankova M., Vasenska I, Uzunova D., *Increasing attractiveness and image recognition of Bulgaria as a tourism destination*, Tourism & Management Studies, 2017, nr 13(3).
16. Miński R., *Wywiad pogłębiony jako technika badawcza. Możliwość wykorzystania IDI w badaniach ewaluacyjnych*, „Przegląd Socjologii Jakościowej”, 2017, XIII (3).
17. Nowakowska A., *Spoleczno-ekonomiczne uwarunkowania ruchu turystycznego w układach przestrzennych*, „Monografie”, AE, 1989, Nr 88.
18. Panasiuk A., *Ekonomika turystyki i rekreacji*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011.
19. Piasta J., *Marketing w hotelarstwie. Podręcznik praktyczny*, Jacek Piasta – Doradztwo, Warszawa 2007.
20. Pukowiec K., Kurda W., *Ocena atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej gmin powiatu lublinieckiego*, Zeszyty Naukowe Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie, 2013, Nr 11.

21. Rapacz A., Jaremen D.E., *Atrakcyjność turystyczna jako czynnik wyboru destynacji turystycznej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Ekonomiczne Problemy Usług, 2011, Nr 75.
22. Reitsamer B.F., Brunner-Sperdin A., Stokburger-Sauer N.E., *Destination attractiveness and destination attachment: The mediating role of tourists' attitude*, Tourism Management Perspectives, 2016, nr 19.
23. Sala J., *Konkurencyjność miast i regionów na globalnym rynku turystycznym*, PWE, Warszawa 2010.
24. Synówka-Bejenka E., *Potencjał turystyczny województw Polski*, Wiadomości Statystyczne, 2017, Nr 7 (674).
25. Szyjewski Z., *Metody badania zachowań społecznych*, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Studia i Prace WNEIZ US, 2018, Nr 54/2.
26. *Terminologia turystyczna. Zalecenia WTO, ONZ-WTO, UKFiT*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 1995.
27. Warszńska J., *Atrakcyjność turystyczna środowiska naturalnego miejscowości województwa bielskiego*, Studia nad Ekonomiką Regionu, 1981, Nr 11.
28. Wróbel Z., *Bory Tucholskie, Turystyka*, Multimedia Art, Bydgoszcz 2017.
29. Zaczynski W., *Praca badawcza nauczyciela*, WSiP, Warszawa 2003.
30. Zajadacz A., Śniadek J., *Ocena potencjału turystycznego*, (w:) Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki, Z. Młynarczyk, A. Zajadacz red., Tom III, UAM W Poznaniu, Poznań 2009.

THE CONDITION AND PROSPECTS FOR THE TOURISM DEVELOPMENT IN THE KOCZAŁA COMMUNE

The main aim of the article is to define and assess the state and prospects for the development of tourism in the Koczała commune. The analysis was carried out with the use of the diagnostic survey method based on a questionnaire and an individual IDI (Individual In-depth Interview). The results of the research were summarized using the SWOT analysis with the use of the SWOT – TOWS matrix. The analyzes show that the Koczała commune has potential for the development of tourism. This commune is distinguished by significant natural values. Due to its location, access to lakes, rivers, forest areas, hiking, biking and canoeing routes, it is popular among tourists.

Keywords: tourism, tourist attractiveness, tourism development prospects, commune, local development management.